

مرورنامہ آزمون آزمائشی خیلی سبز

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

رشته انسانی

مرحله اول

پایه یازدهم

نام درس	مباحث	از صفحه	تا صفحه	مؤلف	ویراستار
تاریخ (۱)	درس ۱ صفحه ۱ تا ۱۲	۲	۳	علیرضا کاهیدوند	کیانا یوسفزاده وجیهه صادقی مالوآجردی

ویژه کنکوری های ۱۴۰۴

فصل اول: درس‌های ۱ و ۲

درس اول: منابع پژوهش در تاریخ اسلامی و ایران اسلامی

انواع منابع تاریخی از ظهور اسلام تا پایان عصر صفوی

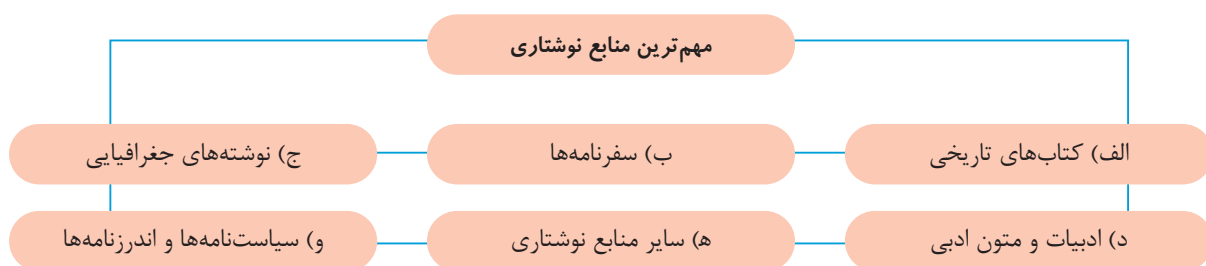
آثار باقی‌مانده از این دوره هم، مانند عصر باستان از دو گونه غیرنوشتاری و نوشتاری برخوردار است که در ادامه بیشتر درباره‌شان توضیح می‌دهیم.

۱. منابع غیرنوشتاری

این منابع مکتوب نیستند و به سه دسته تقسیم می‌شوند: (۱) محوطه‌ها و بناهای تاریخی (۲) ابزارها و وسایل دست‌ساخته (۳) آثار شفاهی

۲. مراجع و منابع نوشتاری

منابع نوشتاری موجود از دوره مورد بررسی، بسیار متنوع است که کتاب درسی برایتان پنج مورد از مهم‌ترینشان را ذکر کرده است.

الف) کتاب‌های تاریخی:

انواع کتاب‌های تاریخی		
نوع	معرفی و ویژگی	نمونه
تاریخ‌های عمومی	<ul style="list-style-type: none"> آغاز: از قرن سوم تا اواخر عصر قاجار موضوع: ذکر تاریخ جهان از آفرینش عالم، توضیح زندگی حضرت آدم و پیامبران، روایت تاریخ اساطیری ایران از کیومرث تا پایان دوره ساسانیان، رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی تا زمان حیات مؤلف 	تاریخ طبری اثر محمد بن جریر طبری (۲۲۴ - ۳۱۰ ق.)
تاریخ‌های محلی	<ul style="list-style-type: none"> یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و ... انگیزه اصلی مورخان از تألیف به این سبک: (۱) ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی (۲) بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی (۳) نوشتن زندگی‌نامه مفاخر و مشاهیر محلی 	تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناخته درباره سیستان از دوران قدیم تا سال ۷۲۵ ق.
تاریخ‌های سلسله‌ای	<ul style="list-style-type: none"> پیوند با تاریخ‌نویسی محلی در اثر گسترش این نوع تاریخ‌نویسی در میان سلسله‌های محلی از تاریخ‌نگاری‌های مورد علاقه شاهان و حاکمان بزرگ و کوچک تشویق ادبا و دانشمندان توسط این حاکمان به تدوین تاریخ‌های سلسله‌ای برای ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود 	تاریخ بیهقی از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای در تاریخ غزنویان
تک‌نگاری‌ها	<ul style="list-style-type: none"> آغاز: از دوره تیموری به بعد ثبت و ضبط تاریخ زندگی فرمانروایان - به دستور خودشان - به صورت متمرکز و ویژه 	عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور اثر ابن‌عرب‌شاه درباره زندگی تیمور
تاریخ‌های منظوم	<ul style="list-style-type: none"> پیشینه پرسابقه سرودن منظومه‌های حماسی و تاریخی در ایران و رواج و رونق بسیار آن در دوره مغولان سبک اثر: سرایش رویدادهای تاریخی به صورت شعر 	شاهنامه فردوسی (حماسی - تاریخی)

ب) سفرنامه‌ها:

سفرنامه‌ها اطلاعات مفیدی از زندگی اجتماعی مردم ایران ارائه می‌دهند که در دیگر منابع کمتر دیده می‌شوند. بسیاری از جهانگردان گنجینه‌ای از اخبار و اطلاعات بسیار باارزش از تاریخ اجتماعی، فرهنگی و جغرافیای تاریخی سرزمین‌هایی را که دیده‌اند از جمله ایران، به صورت سفرنامه ارائه داده‌اند.

ج) نوشته‌های جغرافیایی:

نوشته‌های جغرافیایی اطلاعات بسیاری مهمی درباره آداب و رسوم، فرهنگ، نوع معیشت، آب‌وهوا، وضعیت اقتصادی، وضعیت نظامی و راه‌ها، کالاها و ... ارائه می‌دهند. کتاب‌هایی با عنوان مشترک **المسالك و الممالك** که توسط نویسندگان مختلفی مثل ابن خردادبه نوشته شده‌اند، از این گونه‌اند.

د) ادبیات و متون ادبی:

اشعار و نوشته‌های ادبی منشور در هر دوره، مانند آینه‌ای تمام‌نما رویدادهای آن دوره را به مورخان نشان می‌دهد.
دیوان حافظ، گلستان و بوستان سعدی و اشعار انوری - که در قصیده **نامه اهل خراسان** اوضاع سیاسی و اجتماعی زمانه‌اش، یعنی دوره سلجوقی را نقد می‌کند - مصادیقی از این گونه منابع هستند.

ه) سیاست‌نامه‌ها و اندرزنامه‌ها:

سیاست‌نامه‌ها: شیوه کشورداری، اقتصادی، نظامی و فرهنگی / مثال: سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک که وزیر مقتدر دربار سلجوقی در دوران آل‌بارسلان و ملکشاه بود، یکی از برجسته‌ترین این آثار است.

اندرزنامه‌ها: اخلاق کشورداری و مناسبات اخلاقی فرمانروا و مردم / مثال: قابوس‌نامه عنصرالمعالی در قرن پنجم هجری، از نمونه‌های مشهور آن است.

و) سایر منابع نوشتاری:

منابع نوشتاری، طیف گسترده‌ای دارد و فقط شامل کتاب‌ها نمی‌شود؛ بلکه به طور کل هر چیزی که رویش متنی نوشته شده باشد، جزء این دسته است. مثل طبقات، انساب، سکه‌ها و ...